

SHAXSGA YO'NALTIRILGAN O'QITISH TEXNALOGIYALARINING MOHIYATI VA TAMOYILLARI

Saidova Dilnoza Baxtiyor qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti magistranti

saidovadilnoza366@gmail.com

[ORCID:009000467960724](https://orcid.org/009000467960724)

Annotatsiya: Ushbu maqolada shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining mazmun-mohiyati, ta'lim jarayonidagi o'rni va amaliy ahamiyati atroflicha tahlil qilingan. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv har bir o'quvchining individualligini, bilim olishga bo'lgan ehtiyoji va qobiliyatlarini inobatga olgan holda ta'limni tashkil etishga xizmat qiladi. Maqolada ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish va ularning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda bu texnologiyalarning ahamiyati asoslab berilgan. Shuningdek, mazkur yondashuvning asosiy tamoyillari, joriy etish bosqichlari hamda duch kelinadigan amaliy muammolar yoritilgan.

Kalit so'zlar: shaxsga yo'naltirilgan o'qitish, ta'lim texnologiyalari, individual yondashuv, ta'lim tamoyillari, motivatsiya, o'quvchi faolligi, pedagogik innovatsiyalar

Kirish. Bugungi kunda dunyo miqyosida ta'lim tizimida yuz berayotgan chuqur o'zgarishlar, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, globallashuv jarayonining kuchayishi, shuningdek, zamonaviy jamiyat ehtiyojlarining ortib borayotgani natijasida ta'limga yangicha, innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda. Ayniqsa, har bir o'quvchi shaxsining o'ziga xosligi, qiziqishlari, bilim olishdagi ehtiyojlari va rivojlanish sur'atlarini inobatga olgan holda ta'limni tashkil etish — zamonaviy pedagogikaning eng muhim vazifasiga aylanmoqda. Shu munosabat bilan, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining ilmiy-nazariy asoslarini chuqur o'rganish, ularni amaliyotga tatbiq etishning samarali yo'llarini ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim — bu nafaqat pedagogik jarayonni tashkil etishning yangi shakli, balki o'quvchining intellektual, ijtimoiy-psixologik, axloqiy va

estetik rivojlanishini kompleks tarzda qo'llab-quvvatlovchi, ularning ijodiy salohiyatini ochib berishga xizmat qiluvchi tizimli yondashuvdir. Mazkur yondashuvda o'qituvchi faoliyatining markazida o'quvchi shaxsining o'zi turadi: u bilimni tayyor holatda olmaydi, balki uni mustaqil izlanish, kuzatish, muhokama va faoliyat orqali egallaydi. Bu esa o'qituvchidan zamonaviy pedagogik texnologiyalarni chuqur egallash, har bir o'quvchining ichki salohiyatini to'g'ri aniqlash va unga mos o'qitish strategiyasini ishlab chiqishni talab qiladi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'lim-tarbiya masalalariga doir nutqlarida qayta-qayta ta'kidlaganidek: **“Ta'lim sifatini oshirmay turib, yangi O'zbekistonni barpo eta olmaymiz. Yangi avlodni zamonaviy bilim va ko'nikmalar bilan qurollantirish — davlat siyosatining ustuvor yo'nalishidir.”**

Ushbu fikrlar shaxsga yo'naltirilgan ta'limni joriy etish va rivojlantirishga bo'lgan yondashuvning dolzarbligini va strategik ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Zero, bugungi ta'lim tizimi har bir insonning yuksak shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qilishi, uning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishi, o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishiga zamin yaratishi lozim. Mazkur maqolada shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining mazmun-mohiyati, asosiy didaktik va psixologik tamoyillari, ularning amaliyotda qo'llanish mexanizmlari hamda ta'lim samaradorligiga ta'siri atroflicha tahlil qilinadi. Shu bilan birga, O'zbekiston ta'lim tizimida bu texnologiyalarning qo'llanish holati, mavjud imkoniyatlar va muammolar ham batafsil yoritiladi.

Maktabgacha ta'lim — inson hayotining poydevor bosqichi bo'lib, bu davrda bola shaxsi, qiziqishlari, ehtiyojlari, hissiy-irodaviy va intellektual jihatlari shakllanadi. Bugungi ta'lim jarayonida bu bosqichda qo'llanilayotgan pedagogik yondashuvlar ham zamonaviy, innovatsion va shaxsga yo'naltirilgan bo'lishi zaruratga aylandi. Aynan maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxsiy qobiliyat va ehtiyojlarni erta aniqlash, ularni individual rivojlantirishga qaratilgan ta'lim texnologiyalarini joriy etish pedagogik amaliyotning eng dolzarb yo'nalishiga aylangan.

Asosiy qism: Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari zamonaviy pedagogika nazariyasi va amaliyotida ta'lim jarayonining samarali tashkil etilishida muhim o'rin tutuvchi ilg'or yondashuvlardan biridir. Ushbu yondashuvning asosiy mohiyati shundaki, o'quv jarayonining markazida o'quvchining shaxsiy xususiyatlari, individual ehtiyojlari, qobiliyatlari hamda o'zlashtirish tezligi turadi. Ta'lim mazmuni va usullari aynan ushbu shaxsiy xususiyatlarga moslashtiriladi, bu esa

standartlashtirilgan, hamma uchun bir xil yondashuvdan farqli ravishda har bir o'quvchining shaxsiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida eng asosiy tamoyillardan biri — o'quvchilarning individual xususiyatlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olib, ta'limni shaxsga moslashtirishdir. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari aynan shu tamoyil asosida tashkil etilgan bo'lib, ta'lim jarayonini har bir o'quvchiga individual yondashuv bilan tashkil etishni maqsad qilgan. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning qobiliyatlarini, qiziqishlarini va shaxsiy xususiyatlarini inobatga olgan holda o'qitish usullarini tanlash imkonini beradi. Natijada o'quvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini samarali egallaydi, o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi va mustaqil fikrlash qobiliyatiga ega bo'ladi.

Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari – bu ta'lim jarayonida har bir talabani alohida shaxs sifatida qabul qilib, uning individual qobiliyatlari, ehtiyojlari, qiziqishlari va o'rganish uslublarini hisobga olgan holda ta'limni tashkil etishga qaratilgan metod va vositalar tizimidir. Ushbu texnologiyalar ta'lim jarayonini interaktiv, moslashuvchan, samarali va har bir talabaga individual yondashuv asosida olib borishga imkon beradi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining tarkibiy qismlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: **1. Individual ta'lim rejalari**

- **2. Differensiallashtirilgan o'qitish**
- **3. Moslashuvchan ta'lim**
- **4. Loyiha asosida o'qitish**
- **5. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (akt) yordamida o'qitish**
- **6. Masofaviy ta'lim texnologiyalari**
- **7. O'zini o'zi boshqarish orqali ta'lim**

Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari ta'limning samaradorligini oshirish, har bir talabani individual shaxs sifatida e'tirof etish, ularning o'ziga xos qobiliyatlari va ehtiyojlarini inobatga olishga asoslangan zamonaviy yondashuvdir. Ushbu texnologiyalar yordamida ta'lim jarayoni o'quvchilar uchun yanada qiziqarli, motivatsion va samarali bo'lib, ularning shaxsiy o'sishini, mustaqil fikrlash va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bois, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarini keng joriy etish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim komponentlaridan biri hisoblanadi. Bu yondashuv ta'lim jarayonini har bir o'quvchining individual

xususiyatlari, qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirishga asoslanadi. Ta'lim jarayonida ushbu texnologiyalar samarali qo'llanilishi uchun bir qator asosiy tamoyillarni chuqur tushunish va amaliyotga tatbiq etish zarur.

1. Individual yondashuv Har bir o'quvchi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ularning o'rganish uslubi, bilim olish tezligi, qobiliyatlari va qiziqishlari bir-biridan farq qiladi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitishda individual yondashuv tamoyili asosida ta'lim jarayoni o'quvchining aniq xususiyatlari hisobga olinadi. Bu tamoyil ta'limni universal va birxillashtirilgan tizimdan chiqarib, har bir o'quvchiga moslashtirilgan, shaxsiy ehtiyojlarga javob beruvchi o'quv dasturlarini ishlab chiqishni taqozo etadi. Natijada o'quvchilar o'z qobiliyatlarini to'liq rivojlantirish, bilimlarni chuqurroq o'zlashtirish va o'z-o'zini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

2. Moslashuvchanlik Ta'lim jarayonining samaradorligi o'quvchining individual imkoniyatlari va ehtiyojlariga qanchalik mos kelishiga bog'liq. Shu sababli, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining muhim tamoyillaridan biri — ta'lim dasturi va metodologiyasining moslashuvchanligi hisoblanadi. Bu tamoyil doirasida o'quv jarayoni doimiy ravishda o'quvchining o'rganish sur'ati, qiyinchiliklari va rivojlanish bosqichlariga qarab qayta ko'rib chiqiladi va zarurat tug'ilganda o'zgartiriladi. Moslashuvchanlik o'quvchilarga o'z sur'atida bilim olish imkonini berib, ortiqcha bosimni kamaytiradi va motivatsiyani oshiradi

3. Faollik va mustaqillik Shaxsga yo'naltirilgan o'qitishda o'quvchining faolligi va mustaqilligi alohida o'rin tutadi. O'quvchi o'rganish jarayonining faqat passiv qabul qiluvchisi emas, balki faol ishtirokchisi bo'lishi zarur. Bu tamoyil o'quvchilarga o'z o'rganish jarayonini boshqarish, maqsadlar qo'yish, zarur materiallarni tanlash va o'zlashtirish strategiyasini ishlab chiqish imkonini beradi. Mustaqillik va faollik o'quvchilarni o'z bilimlarini mustahkamlashga, yangi bilimlarni izlashga va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga undaydi.

4. Individual ta'lim rejalari Shaxsga yo'naltirilgan o'qitishning muhim elementi bu — har bir o'quvchi uchun maxsus ishlab chiqilgan individual ta'lim rejalari bo'lib, ular o'quvchining o'rganish ehtiyojlari, qobiliyatlari va maqsadlarini aniq aks ettiradi. Ushbu rejalarda o'quvchining kuchli va zaif tomonlari, o'rganish sur'ati, qiziqishlari va shaxsiy o'sish yo'nalishlari hisobga olinadi. Individual ta'lim rejasi o'quv jarayonini tartibga solishga, resurslarni samarali taqsimlashga va

o'quvchining o'zlashtirish darajasini aniq nazorat qilishga xizmat qiladi. Shu tariqa, ta'lim jarayoni o'zaro moslashtirilgan va maqsadga yo'naltirilgan bo'ladi.

5. Doimiy rivojlanish va takomillashtirish:Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari doimiy takomillashtirishni talab qiladi. Ta'lim jarayoni, metodikalar, vositalar va resurslar zamon talablariga, yangi ilmiy-tadqiqot natijalariga, texnologik yutuqlarga va o'quvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlariga mos ravishda doimiy yangilanib borishi lozim. Bu tamoyil o'quv jarayonining doimiy ravishda samarali va dolzarb bo'lib qolishini ta'minlaydi hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining asosiy tamoyillari zamonaviy ta'lim jarayonining poydevorini tashkil etadi. Ushbu tamoyillar ta'lim tizimida talabalarining individual xususiyatlari, qobiliyatlari va ehtiyojlari to'liq inobatga olingan holda ishlab chiqiladi va amalga oshiriladi. Natijada, ta'lim jarayoni an'anaviy bir xil, standart usullardan chiqib, har bir talabaning shaxsiy o'ziga xosligini hurmat qiluvchi, uning imkoniyatlari va salohiyatini maksimal darajada ochishga qaratilgan tizimga aylanadi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish orqali talabalar o'zlarining o'rganish jarayonidagi faolligini oshiradilar. Ular passiv qabul qiluvchilar emas, balki ta'lim jarayonining faol ishtirokchilari bo'lib, o'z bilimlarini mustaqil ravishda boshqarish, o'rganish strategiyalarini tanlash va qo'llash qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Bu esa, o'z navbatida, talabalarida mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish, ijodkorlik va tashabbuskorlik kabi muhim shaxsiy fazilatlarni shakllantirishga yordam beradi. Bundan tashqari, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv talabalarining motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Chunki o'quv jarayoni ularning qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan bo'lgani uchun, ular o'zlarini ta'lim jarayonida qadrlangan va tushunilgan deb his qiladilar. Natijada, talabalarining o'zlashtirish darajasi yaxshilanadi, ular yangi bilimlarni o'zlashtirishda yuqori samaradorlikka erishadilar. Shuningdek, individual ta'lim rejalari va moslashuvchanlik ta'lim jarayonining har bir bosqichida talabalarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va ularni takomillashtirish imkonini beradi. Bu esa, ta'lim sifatini oshirishga, talabalarining qobiliyatlarini maksimal darajada rivojlantirishga va ularning o'rganishga bo'lgan qiziqishini saqlab qolishga xizmat qiladi.

Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari nafaqat talabalariga, balki o'qituvchilarga ham katta yordam beradi. O'qituvchilar o'z faoliyatlarini yanada samarali rejalashtirish, har bir talabaning ehtiyojini aniqlash va unga individual yordam ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ta'lim jarayonini yanada sifatli, tizimli

va natijali qiladi. Shunday qilib, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish yondashuvi ta'lim tizimida yuqori sifat, ta'lim jarayonining samaradorligi va har bir talabaning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu tamoyillar asosida tashkil etilgan ta'lim tizimi kelajak avlodni mustaqil fikrlovchi, kreativ, o'z qobiliyatlarini to'liq ro'yobga chiqaruvchi shaxslar sifatida tarbiyalash imkonini beradi. Shuningdek, bu yondashuv mamlakatimiz ta'lim tizimining raqobatbardoshligini oshirish va zamonaviy bilimlar asosida inson kapitalini shakllantirishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining asosiy tamoyillari ta'lim jarayonining samarali tashkil etilishida, talabalarni faollashtirish va ularning bilim olish darajasini oshirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Ular talabalarining shaxsiy o'sishini qo'llab-quvvatlash, ta'lim jarayonini moslashtirish va doimiy ravishda takomillashtirish imkonini beradi. Shu bois, zamonaviy ta'lim muassasalari ushbu tamoyillarni o'z faoliyatida keng joriy etishi va rivojlantirishi lozim. Zamonaviy pedagogika olimlari va amaliyotchilari shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyatini alohida ta'kidlaydilar. Ularning fikrlariga ko'ra, bu yondashuv ta'lim sifatini tubdan yaxshilashga xizmat qiladi hamda har bir talabani individual rivojlanishiga erishishda asosiy omil hisoblanadi.

V. A. Sukhomlinskiy shaxsga yo'naltirilgan ta'limni ta'limning eng samarali shakli deb hisoblagan. U ta'kidlaydiki, "Ta'limda shaxsiy yondashuv – bu nafaqat bilim berish, balki har bir talabani uning shaxsiy imkoniyatlariga mos tarzda tarbiyalash, rivojlantirishdir." Shu boisdan, pedagog o'qitish jarayonida talabalar ehtiyojlarini, qobiliyatlarini chuqur tahlil qilishi va moslashtirilgan metodlarni qo'llashi zarur, deydi olim.

L. S. Vygotskiy esa shaxsga yo'naltirilgan o'qitish tamoyillarini ijtimoiy muhit va o'quvchining o'zaro ta'siri orqali shakllanadigan shaxs rivojlanishi sifatida ko'radi. Uning ta'kidlashicha, ta'lim jarayonida har bir talabaning o'z "zonasi"da (ya'ni, hozirgi rivojlanish darajasi bilan potentsial rivojlanish darajasi oralig'ida) ta'lim olish imkonini yaratish juda muhimdir. Bu esa o'qituvchidan individual yondashuvni talab qiladi.

J. Dewey ta'limni faol, talabaning o'z faoliyatiga asoslangan jarayon sifatida ko'rgan. Uning fikriga ko'ra, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish jarayonida talaba o'z

qiziqishlari va ehtiyojlari asosida o'rganish faoliyatini boshqarishi, muammolarni mustaqil hal etishi kerak. Bu yondashuv ta'limning yanada samarali bo'lishiga xizmat qiladi. Pedagoglarning fikrlariga ko'ra, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari ta'lim sifatini yaxshilashda, har bir talabaning individual imkoniyatlarini rivojlantirishda va ta'lim jarayonini interaktiv, moslashuvchan hamda samarali qilishda muhim ahamiyatga ega. Shu bois, zamonaviy ta'lim tizimida ushbu yondashuvni keng joriy etish va rivojlantirish ta'limning ustuvor vazifalaridan biri sifatida qaralmoqda.

Xulosa. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari zamonaviy ta'lim jarayonining eng muhim va asosiy yo'nalishlaridan biridir. U o'quv jarayonini har bir talabaga moslashtirish, uning individual qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini chuqur hisobga olish orqali ta'lim sifatini tubdan yaxshilashga xizmat qiladi. Bu yondashuv an'anaviy, yagona va umumiy metodlardan farq qilib, ta'limni talabalar shaxsiy imkoniyatlari va rivojlanish darajasiga muvofiq qilib tashkil etadi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarining mohiyati shundaki, ular ta'lim jarayonida har bir talabani o'ziga xos shaxs sifatida ko'radi va uning rivojlanish yo'lini individual tarzda rejalashtirishga asoslanadi. Bu esa talabaga o'z bilimini, ko'nikma va malakalarini maksimal darajada rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, o'qituvchi faoliyati ham samaraliroq bo'lib, u har bir talabaning ehtiyojlari va imkoniyatlariga mos metodlarni tanlab, ta'lim sifatini oshirishga qodir bo'ladi. Shuningdek, shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar talabalar motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi, chunki o'rganish jarayoni ularning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladi. Natijada, talabalar o'z ta'lim jarayonida yanada faol ishtirok etadi, o'zlashtirish darajasi yuqori bo'ladi va o'qishga bo'lgan qiziqish doimiy ravishda saqlanib qoladi.

Ta'lim sohasida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvning qo'llanilishi pedagoglarga ham katta imkoniyatlar yaratadi. Ular o'quvchilarning individual farqlarini aniqlash, ularni qo'llab-quvvatlash va ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish uchun zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanadilar. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatining oshishiga, pedagogik jarayonning samaradorligining ortishiga olib keladi. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari ta'limda innovatsion yondashuvlarni joriy etish, zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish va o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishiga yo'naltirilgan pedagogik faoliyatni tashkil etishda muhim ahamiyat kasb

etadi. Bugungi kunda bu texnologiyalar ta'lim tizimining rivojlanishi va raqobatbardoshligini oshirishning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi.

Xulosa sifatida shuni aytamanki, shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalari nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki mamlakatimiz kelajagini barpo etishda, yosh avlodni zamonaviy, iqtidorli va yetuk shaxs sifatida tarbiyalashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu bois, har bir ta'lim muassasasi ushbu tamoyillarni o'z faoliyatiga joriy etishi, rivojlantirishi va takomillashtirishi zarurdir. Ushbu yondashuv orqali biz ta'limning eng asosiy maqsadiga erishamiz – har bir talabani o'z salohiyatini to'liq amalga oshirishga yo'naltirilgan ta'lim jarayonini yaratish. Bu esa nafaqat talabalar shaxsiy taraqqiyotiga, balki jamiyatimizning intellektual va madaniy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Avliyoqulov N.H. Zamonaviy o'qitish texnologiyalari. Toshkent: 2001. – 69 b.
2. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006. – 160 b.
3. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar / Amaliy tavsiyalar. Toshkent: "Iste'dod".
4. Olimov Q.T. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent: "Fan va texnologiyalar" nashriyoti, 2011. – 275 b.
5. Indaminov N. Ta'lim samaradorligini oshirishda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Ta'lim texnologiyalari, 2014(8).
6. Axunova G.N., Golish L.V., Fayzullaeva D.M. Pedagogik texnologiyalarni loyihalash va rejalashtirish. Toshkent: "Iqtisodiyot", 2009.
7. Yakimanskaya I.S. Shaxsga yo'naltirilgan darsni tashkil etishning nazariy va uslubiy asoslari. Bosh o'qituvchi, 2006, No 2.
8. Bospalko V.P. Pedagogik texnologiyaning tarkibiy qismlari. Moskva: Pedagogika, 1999. – 192 b.
9. Kolechenko A.K. Pedagogik texnologiyalar ensiklopediyasi: O'qituvchilar uchun yil qo'llanma. Sankt-Peterburg: KARO, 2002. – 368 b.
10. Bondarevskaya E.V. Talabalarga yo'naltirilgan ta'lim: paradigmani ishlab chiqish tajribasi. Rostov-Don: 1997.